

УДК 332.2.01:332.36

А. М. Третяк,
д. е. н., професор, член-коресподент НААН України,
Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0002-1154-4797

В. М. Третяк,
д. е. н., професор, Сумський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0001-6779-1941

Л. А. Гунько,
к. е. н., Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID ID: 0000-0002-9454-744X

DOI: 10.32702/2306-6806.2022.2.19

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ В УКРАЇНІ У ПЕРІОД ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

A. Tretiak,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Chief Researcher, Bila Tserkva National Agrarian University

V. Tretiak,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Geodesy
and Land Management, Sumy National Agrarian University

L. Hunko,
PhD in Economics, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

INSTITUTIONAL DEVELOPMENT OF LAND ORGANIZATION AND LAND PLANNING IN UKRAINE
DURING THE PERIOD OF GLOBALIZATION

З'ясовано, що застосування інституціональної теорії в розвитку землеустрою та землевпорядкування щодо вирішенні земельних проблем у період глобалізації обумовлено проблемами безпеки життєдіяльності людей та сталого розвитку, зокрема, процесами, що проходять в зміні клімату, боротьбі з опустелюванням та деградацією земельних і інших природних ресурсів. Виділено чотири наукові позиції, що характеризують міжнародну інституціоналізацію землеустрою та землевпорядкування і процеси, пов'язані з ними: 1) міжнародна інституціоналізація землеустрою та землевпорядкування як процес переходу на міжнародні принципи та стандарти сталого управління земельних; 2) міжнародна інституціоналізація землеустрою та землевпорядкування як процес створення інформації про земельну власність для забезпечення порівнянності земельної статистики в сфері земельних ресурсів і геопросторової бази даних та статистичної звітності різних країн; 3) міжнародна інституціоналізація землеустрою та землевпорядкування як процес уніфікації і гармонізації інформаційних систем для земельного обліку на міжнародному рівні; 4) міжнародна стандартизація як процес приведення національних норм територіально-просторового планування розвитку землекористування до міжнародних зі збереженням істотних національних особливостей. Обґрунтовано концептуальний підхід взаємозв'язку складових процесу глобалізації землеустрою та землевпорядкування, який характеризується впливом глобалізації на розвиток землеустрою та землевпорядкування, зокрема: нормуванням та стандартизацією як встановлення єдиних правил (вимог, норм, стандартів) у сфері сталого управління земельними ресурсами та землекористуванням, у т.ч. землеустрою і землевпорядкування; уніфікацією як усунення розбіжностей між національними нормами та стандартами у сфері охорони земель та землеустрою і землевпорядкування у різних країнах; гармонізацією як приведення національних норм та стандартів у відповідність до існуючих міжнародних вимог; конвергенцією як узгоджене зближення національних, регіональних і глобальних норм,

стандартів і системи сталого управління земельними ресурсами, для якого землеустрій та землевпорядкування є основоположним механізмом та методом. Обґрунтовано, що реалізація інституцій та інститутів землеустрою і землевпорядкування здійснюється через координаційну, перерозподільну, трансакційну та капіталізаційну функції щодо формування сталого (збалансованого) землекористування.

It was found that the application of institutional theory in the development of land organization and land planning to solve land problems in the globalization period is required due to security of human life and sustainable development, in particular, processes in climate change, combating desertification and degradation of land and other natural resources. Four scientific positions were highlighted, which characterize the international institutionalization of land organization and land planning and related processes: 1) international institutionalization of land organization and land planning as a process of transition to international principles and standards of sustainable land management; 2) international institutionalization of land organization and land planning as a process of creating information on land ownership to ensure comparability of land statistics in the field of land resources and geospatial database and statistical reporting of different countries; 3) international institutionalization of land organization and land planning as a process of unification and harmonization of information systems for land accounting at the international level; 4) international standardization as a process of bringing national norms of territorial and spatial planning of land use development to international level while preserving essential national peculiarities. The conceptual approach of interrelation of components of process of globalization of land organization and land planning which is characterized by influence of globalization on development of land organization and land planning is proved, in particular: rationing and standardization as establishment of uniform rules (requirements, norms, standards) in sustainable management incl. land organization and land planning; unification as the elimination of differences between national norms and standards in the field of land protection, land organization and land planning in different countries; harmonization as bringing national norms and standards in line with existing international requirements; convergence as a coordinated approximation of national, regional and global norms, standards and systems of sustainable land management, for which land organization and land planning is a fundamental mechanism and method. It is substantiated that the implementation of institutions and institutes of land organization and land planning is carried out through the coordination, redistribution, transactional and capitalization functions for the formation of sustainable (balanced) land use.

Ключові слова: інституціональний розвиток, землеустрій, землевпорядкування, глобалізація, організація використання і охорони земель.

Key words: institutional development, land organization, land planning, globalization, organization of land use and land protection.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасний світ неможливо розглядати поза глобалізацією. У дослідженні цих процесів задіяні всі складові економічної науки. І якщо для економістів інституціональною теорією науково визначені орієнтири розвитку (розширення рамок і змін інститутів, організацій, то для землевпорядників розвиток і уніфікація землевпорядного процесу і землевпорядної документації позбавлені переконливого теоретичного базису. Найкраще, що здійснюється для наукового обґрунтування доцільності глобалізації землеустрою та землевпорядкування — це посилення на неокласичні економічні теорії, які сповідують розширення простору "вільного капіталістичного вибору". Однак, як показано А.М. Третяком та іншими дослідниками у працях "Наукова гіпотеза трактування землевпорядкування як соціально-економічної інституції" та "Розвиток системи землевпорядкування на засадах новітньої інституціонально-поведінкової теорії" [1; 2], це вже вчорашній день.

Застосування інституціональної теорії в розвитку землеустрою та землевпорядкування щодо вирішенні земельних проблем у період глобалізації обумовлено проблемами безпеки життєдіяльності людей та сталого розвитку [3; 4], зокрема, процесами, що проходять у зміні клімату, боротьби з опустелюванням та деградацією земельних та інших природних ресурсів.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є дослідження напрямів інституціонального розвитку землеустрою та землевпорядкування в Україні у період глобалізації.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Єдиного визначення поняття "глобалізація" не існує. Серед найбільш розповсюджених визначень, що характеризує управлінську складову даного поняття, слід навести таке: "Глобалізація - (англ. globalization) — процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації. У ширшому розумінні — перетворення певного явища на планетарне, таке, що стосується всієї Землі. Основними наслідками глобалізації є міжнародний поділ праці, міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських та виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн [5]. За дослідженнями М.В. Зось-Кіора [6, с. 44] глобалізація — вища стадія суспільних відносин, заснованих на лібералізації та мережевому принципі організації, в умовах єдиного загальносвітового фінансово-інформаційного простору. Відповідно, специфічним змістом глобальних проблем є глобалізація досліджуваної системи або процесу не стільки в кількісному, скільки в якіс-

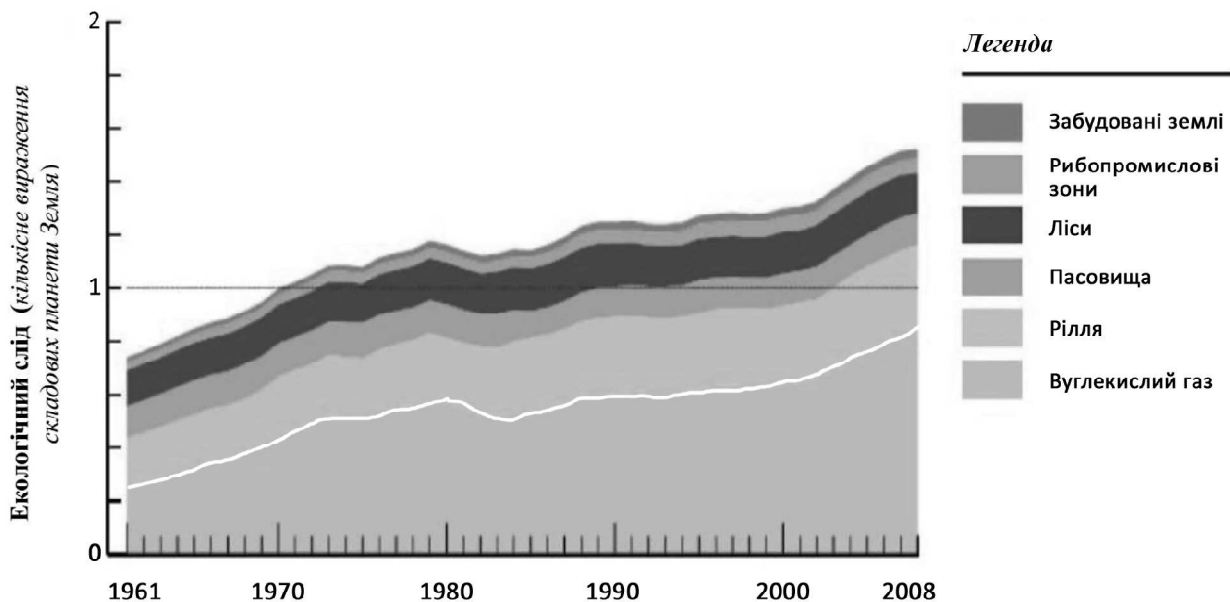

Рис. 1. Глобальний екологічний слід за складовими планети Земля, 1961—2008 рр.

Джерело: [12].

ному аспекті. Тобто глобалізація — це надання чомунбудь глобальних масштабів, глобального характеру [8, с. 181]. Вона пов'язана з інформаційною трансформацією суспільства, а не з масштабами або економічною діяльністю [9]. Отже, як зазначає М.В. Зось-Кіор, і ми з ним погоджуємося, не обов'язково мати найбільшу у світі економіку, щоб вважатися більш або менш інтегрованим у процес глобалізації — важливо інтегруватися в інформаційні глобальні проекти, більшість із яких — саме з управління обмеженими невідновлювальними ресурсами, саме до яких і належать земельні [6, с. 45].

З огляду на актуальність впливу глобалізації на управління земельними ресурсами та землекористуванням, потрібно чітко з'ясувати сутність глобалізації для сфери землеустрою та землевпорядкування, у тому числі через дію основних сучасних глобальних проблем, види її впливу, реагування земельних відносин на глобалізаційні впливи та можливість держави вживати заходів у рамках національного законодавства з метою стимулювання позитивних і нейтралізації або пом'якшення негативних наслідків зазначених впливів. У зв'язку із глобальними процесами зміни клімату, проблемами продовольчої безпеки, будь-які сучасні економічні, в т.ч. земельні, перетворення необхідно розглядати з урахуванням чинника глобалізації. Землеустрій та землевпорядкування з цього погляду стикаються з рядом основних позицій, які можна назвати вихідними. В Україні, площа якої в загальному обсязі земель світу становить 0,4 %, видобувається, переробляється і залучається до виробництва приблизно 5 % світового обсягу мінерально-сировинних ресурсів, що знаходяться у господарському обігу [9, с. 2], в тому числі й найцінніших у світі ґрунтів. До того ж ці ресурси використовуються нерационально і екстенсивно. На думку М.В. Зось-Кіора [6, с. 41], недовикористовувані аграрні ресурси на фоні світової продовольчої кризи стають цікавими для міжнародних агентів. З цього погляду Україна має і гарантовані ринки збуту, і можливість значно підвищити свій міжнародний статус, із яким буде неможливо не рахуватися. Водночас висока розораність території України негативно впливає на процеси зміни клімату.

Серед основних критеріїв, що застосовуються у світовій практиці для визначення впливу економічної діяльності на земельні ресурси та навколишнє середовище, найбільш широко застосовується два: екологічний слід і енергоефективність, як співвідношення ВВП на кількість спожитого умовного палива. Критерій "еко-

логічний слід" — стандартизований показник, що відображає попит людської популяції на природний (земельний) капітал, який може навіть перевищувати екологічну спроможність планети чи відповідної території країни (регіону) до регенерації цього капіталу. По-іншому, це територія землі та води, яка потрібна людській популяції для отримання відновлюваних ресурсів, які вона споживає, і для поглинання відповідних відходів, які вона виробляє, з використанням переважаючих технологій. Іншими словами, він вимірює "кількість природи (земельних та інших природних ресурсів)", яку ми використовуємо, і порівнює її з тим, скільки насправді має "природа" [10]. Цю одиницю вимірювання можна визначити як співвідношення між своїми потребами та обсягами наявних земельних та інших природних ресурсів. Таким способом можна виміряти тиск (вплив) на навколишнє середовище будь-якої людини, підприємства, організації, населеного пункту, країни та населення всієї планети [11] (рис. 1).

У 2008 р. загальна біоємність Землі становила 12,0 млрд га або 1,8 га/люд ... тоді як екологічний слід 2,7 га/люд (18,2 млрд га). Найбільшою складовою екологічного сліду (55%) є площа лісів, яка необхідна для секвестрації антропогенних викидів вуглекислого газу. У 2014 році Global Footprint Network оцінила екологічний відбиток людства на планету Земля, та відмітили, що вимоги людства були в 1,7 рази швидшими, ніж відновлені складові екосистеми планета [13]. Населення переважної більшості розвинутих держав використовує більше природного капіталу, ніж генерується на їх власній території. Таким чином, навантаження на довкілля, в т.ч. і на земельні ресурси, у розвинутих країнах, більше, аніж в інших. Було вираховано так звані екологічні межі, які дозволяли природі підтримувати людську діяльність в рамках існуючого способу життя. Вони становили 2,2 га на одного мешканця планети [11]. Порівняння добробуту країн світу з екологічним слідом за даними 2014 р. [11, 6] показує, що він корелює із екологічним слідом. Очолують перелік найбільш небезпечні африканські країни. І навпаки, екологічний слід Південної Африки, Саудівської Аравії, Кувейту, ОАЕ набагато вищий за їх суспільний добробут, що пов'язано з сировинною орієнтацією економік цих країн. Україна теж перебуває в ризиковій зоні. На думку Зось-Кіора [6], вимірюваний у ході визначення екологічного сліду тиск (вплив) є прямою демонстрацією у тому числі глобальної деформації земельних відносин.

У цьому зв'язку зазначимо, що глобалізація формує основні п'ять видів впливів на організацію використання і охорони земель та інших природних ресурсів:

1) соціальний — пов'язаний із соціальними земельними відносинами, демографією. Наприклад, сучасні технології організації використання земель мінімізують землемісткість економіки. Відтак, відбувається капіталізація (збільшення вартості) землекористування в ущерб його екологізації;

2) економічний — пов'язаний із економічними земельними відносинами щодо розподілу доданої вартості. Наприклад, у зв'язку із нерегульованим процесом агрохолдингізації в сільському господарстві із залученням іноземного капіталу та технологій, більшість селян залишаються безробітними і за умов відкритості економіки, емігрують з метою пошуку роботи а бюджети територіальних громад недоодержують надходження від податків;

3) політичний — пов'язаний із лобіюванням мало регульованого щодо екологізації земельного ринку для іноземних юридичних осіб та громадян, що загрожують національним і приватним інтересам українців;

4) організаційний — пов'язаний із територіально-просторовим плануванням розвитку землекористування, землевпорядною організацією використання та охорони земель і співпраці. Наприклад, упровадження нових технологій нетрадиційного землекористування дозволяє пройти сертифікацію органічного виробництва сільськогосподарської продукції та більш аргументовано продавати її на визначений стратегією розвитку ринку;

5) інформаційний — пов'язаний з сталим управлінням земельними ресурсами та землекористуванням із застосуванням новітніх технологій створення інформації про екологічний стан земель і ґрунтів, про власність на землю, про вартість та обіг земельних ділянок, про режим землекористування тощо.

Отже, необхідність інституціоналізації розвитку землеустрою та землевпорядкування в Україні в період глобалізації не викликає сумнівів. Найближчим часом зусилля вчених і фахівців повинні бути спрямовані на пошук найбільш доцільних шляхів вирішення цієї проблеми. На перший погляд, її вирішення не представляє особливих труднощів: досить економічній та землевпорядній наукам і компетентним експертам вибрати все найкраще, що накопичено в теорії і практиці землеустрою та землевпорядкування економічно розвинених країн, сконструювати "кращий зразок" і поширити його. Однак таке, здавалося би, очевидне рішення насправді не може бути втілене в життя, і причини цього такі:

1) особливості економічного розвитку різних країн;

2) відмінність у традиціях організації землеустрою та землевпорядкування (у багатьох країнах ці традиції склалися протягом кількох століть і досить відмінні від України);

3) неоднаковість розуміння предмета землеустрою та землевпорядкування та його методології;

4) суттєві особливості діючих нормативних документів;

5) неадекватність системи підготовки та комплектування землевпорядних кадрів;

6) неоднаковий рівень оснащення і використання інформаційної бази та ГІС технологій у землевпорядній діяльності.

Мають місце і інші відмінності, які ускладнюють вирішення проблеми організації використання земельних та інших природних ресурсів, хоча сама необхідність її вирішення не викликає сумнівів. Дійсно, глобалізація економіки, формування в цьому контексті міжнародної системи інституціоналізації сталого (збалансованого) управління земельними ресурсами та землекористуванням, не дає підстав для сумнівів у необхідності введення

нової стратегії розвитку землеустрою та землевпорядкування і в Україні. У зв'язку з цим професійні кола повинні вивести на якісно новий рівень наукову дискусію, в ході якої має бути досягнуто консенсусу і повинні бути відпрацьовані напрями подальшої стратегії і тактики розвитку землеустрою та землевпорядкування в Україні на міжнародних принципах.

У наукових дослідженнях [14—16] спостерігається занепокоєність тим, що в області інституціоналізації землеустрою та землевпорядкування тенденція універсалізації підходів до землевпорядних та земельно-кадастрових процесів у світових масштабах проходить без урахування історичних, національних напрацювань, особливостей інститутів і специфіки діяльності окремих галузей економіки.

Дослідження вказують на відсутність єдиного наукового бачення процесів міжнародної інституціоналізації і іноді взагалі неправильне їх тлумачення щодо практики застосування. Ця наукова проблема має дві полярні позиції: беззастережне сприйняття міжнародної інституціоналізації землеустрою та землевпорядкування як панацеї і невідворотного явища та критику бездумного впровадження міжнародних норм у національне середовище. Виділяються чотири існуючі наукові позиції, що характеризують міжнародну інституціоналізацію землеустрою та землевпорядкування і процеси, пов'язані з ними: 1) міжнародна інституціоналізація землеустрою та землевпорядкування як процес переходу на міжнародні принципи та стандарти сталого управління земельних ресурсів [17]; 2) міжнародна інституціоналізація землеустрою та землевпорядкування як процес створення інформації про земельну власність для забезпечення порівнянності земельної статистики в сфері земельних ресурсів і геопросторової бази даних та статистичної звітності різних країн; 3) міжнародна інституціоналізація землеустрою та землевпорядкування як процес уніфікації і гармонізації інформаційних систем для земельного обліку на міжнародному рівні [18]; 4) міжнародна стандартизація як процес приведення національних норм територіально-просторового планування розвитку землекористування [19] до міжнародних зі збереженням істотних національних особливостей.

Наявність великої кількості відносно суперечливих думок з приводу інституціоналізації землеустрою та землевпорядкування, особливо стандартизації, гармонізації та уніфікації планування землекористування, сталого управління земельними ресурсами та земельного обліку у світі свідчить про відсутність єдиного теоретичного тлумачення цих процесів, бачення подальшого його розвитку і впливу на побудову міжнародних та системи національних економічних земельних відносин і стандартів організації землекористування і в Україні. Проведений аналіз переконує, що без фундаментальних обґрунтувань абсолютно неприпустиме будь-яке одностороннє сприйняття цієї проблеми, надання переваг тим чи іншим підходам. Однак від наукової позиції і дискусії вчених з даних питань буде залежати якість підготовки тих основоположних нормативних і організаційних документів, які визначатимуть засади підготовки міжнародних правил та стандартів і їх впровадження у вітчизняну практику.

На нашу думку, узагальнюючим концептуальним підходом у цьому процесі повинні бути розглянуті нормування та стандартизація, на двох рівнях — національному і міжнародному. Засобами реалізації (досягнення, забезпечення) стандартизації є уніфікація і гармонізація. Об'єднуючим поняттям при цьому виступає процес конвергенції як зближення національних, регіональних і глобальних правил землеустрою та землевпорядкування (рис. 2).

При цьому дефініції, що характеризують вплив глобалізації на розвиток землеустрою та землевпорядкування, узагальнені нами так:

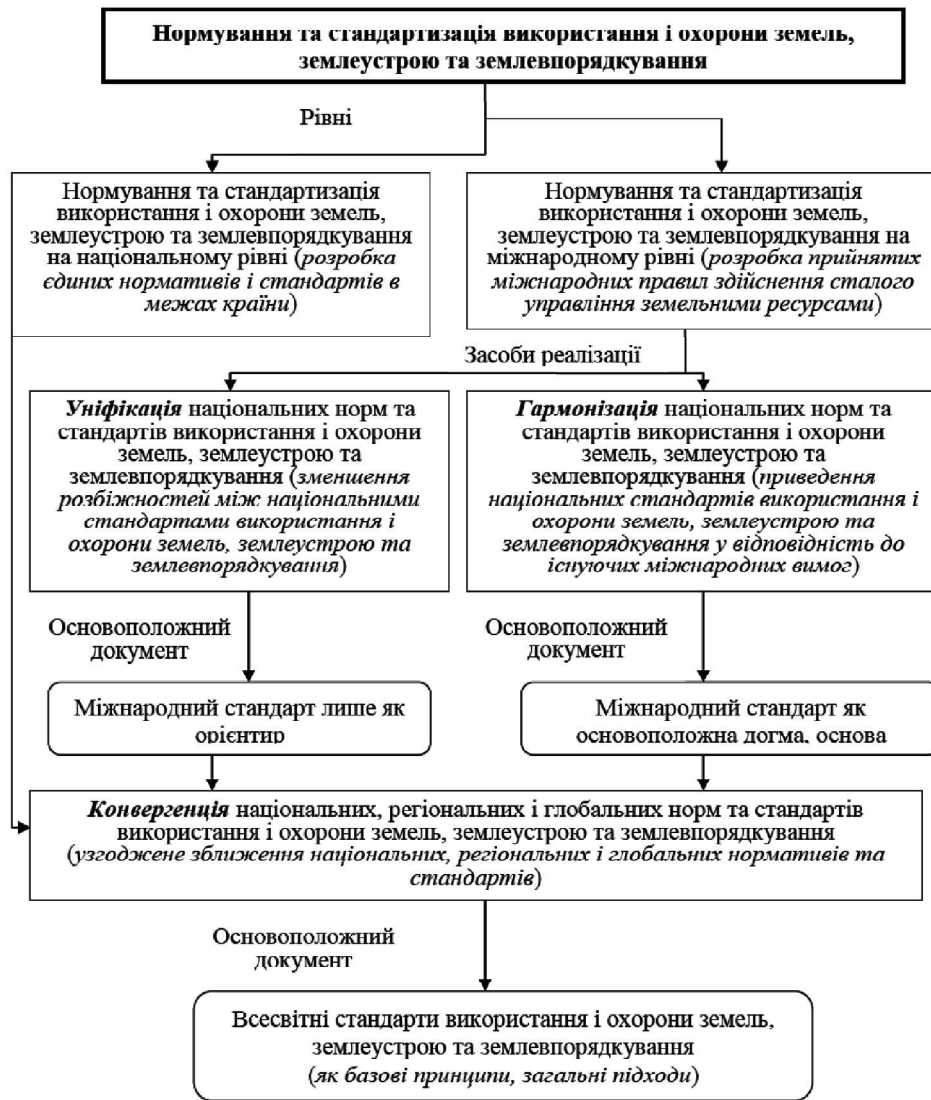

Рис. 2. Концептуальний підхід взаємозв'язку складових процесу глобалізації землеустрою та землевпорядкування

— нормування та стандартизація — встановлення єдиних правил (вимог, норм, стандартів) у сфері сталого управління земельними ресурсами та землекористуванням, у т.ч. землеустрою і землевпорядкування;

— уніфікація — усунення розбіжностей між національними нормами та стандартами у сфері охорони земель та землеустрою і землевпорядкування у різних країнах;

— гармонізація — приведення національних норм та стандартів у відповідність до існуючих міжнародних вимог;

— конвергенція — узгоджене зближення національних, регіональних і глобальних норм, стандартів і системи сталого управління земельними ресурсами, для якого землеустрій та землевпорядкування є основоположним механізмом та методом.

Узагальнення існуючих і запропонованих підходів до процесів міжнародної стандартизації землеустрою та землевпорядкування дозволяє зробити висновок, що нормування і стандартизація є процесом встановлення узгоджених правил сталого управління земельними ресурсами та землекористуванням, землеустрою і землевпорядкування на національному і міжнародному рівні. Це забезпечується шляхом уніфікації підходів до територіально-просторового планування розвитку землекористування, землеустрою та землевпорядкування, створення земельної інформації, ведення кадастрового обліку та оцінки, тобто забезпечення їх зіставності, або ж

шляхом гармонізації, що виступає передусім мотивацією приведення правил планування розвитку землекористування, землеустрою і землевпорядкування та створення земельної інформації до єдиних міжнародних вимог (міжнародних стандартів).

Специфіка функціонування інституцій та інститутів землеустрою і землевпорядкування у рамках формування системи сталого (збалансованого) землекористування полягає в тому, що вони покликані регулювати еколого-економічні земельні відносини, в які вступають господарюючі суб'єкти, і узгоджувати їх суперечливі інтереси методом їх екологізації, тобто шляхом трансформації формальних інститутів раціонального землекористування що забезпечують реальну еколого-економічну стійкість. Характер діяльності інституцій та інститутів землеустрою і землевпорядкування визначається ефективністю здійснення властивих їм функцій при реалізації інтересів на сучасному етапі розвитку системи землекористування [20] (рис. 3).

Функціонування інституцій та інститутів землеустрою і землевпорядкування добре проявляється при аналізі інституційної спроможності ринку землевпорядної продукції та держави. Ринок землевпорядної продукції, як інститут, виявляє координаційну, перерозподільну, трансакційну та капіталізаційну функції через дії об'єктивних економічних законів організації землекористування, розподілу, присвоєння, експлуатації (споживання) та обігу. Ри-

Рис. 3. Реалізація функцій інституцій та інститутів землеустрою і землепорядкування

нок землепорядної продукції не може ефективно вирішувати триєдине завдання забезпечення стійкості еколого-економічної системи в силу своєї стихійності, тому основний тягар формування інституційного середовища повинна покласти на себе держава. Формуючи відповідні інституції та інститути, вона в тій чи іншій мірі ефективно вирішує проблеми узгодження суперечливих інтересів суб'єктів на всіх стадіях процесу формування системи сталого (збалансованого) землекористування.

Роль ефективних інституцій та інститутів землеустрою і землепорядкування полягає у узгодженні суперечливих інтересів, взаємодія яких здійснюється в рамках діалектичної єдності та боротьби протилежностей, що виявляються на різних етапах розвитку земельних відносин. Такий підхід до аналізу інституцій та інститутів землеустрою і землепорядкування дозволяє виявити базове протиріччя, яке полягає у різноспрямованості економічних інтересів у якнайшвидшому та розширеному споживанні земельних та інших природних ресурсів, навіть шляхом погіршення якості довкілля та зниження рівня життя, й екологічних інтересів у раціоналізації землекористування, відтворенні ресурсів, забезпеченні реального зростання якості життя за рахунок поліпшення екологічної ситуації та збереження земельних ресурсів і навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Для виявлення природи екологічних та економічних інтересів у рамках інституційного середовища землеустрою та землепорядкування, визначення їх логічної системної структурованості необхідно проаналізувати суть явища, суміжного з інтересами рівня предметності — земельних потреб. Але це предмет іншого дослідження.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Виділено чотири наукові позиції, що характеризують міжнародну інституціоналізацію землеустрою та землепорядкування і процеси, пов'язані з ними: 1) міжнародна інституціоналізація землеустрою та землепорядкування як процес переходу на міжнародні принципи та стандарти сталого управління земельних; 2) міжнародна інституціоналізація землеустрою та землепорядкування як процес створення інформації про земельну

власність для забезпечення порівнянності земельної статистики в сфері земельних ресурсів і геопросторової бази даних та статистичної звітності різних країн; 3) міжнародна інституціоналізація землеустрою та землепорядкування як процес уніфікації і гармонізації інформаційних систем для земельного обліку на міжнародному рівні; 4) міжнародна стандартизація як процес приведення національних норм територіально-просторового планування розвитку землекористування до міжнародних зі збереженням істотних національних особливостей. Обґрунтовано концептуальний підхід взаємозв'язку складових процесу глобалізації землеустрою та землепорядкування, який характеризується впливом глобалізації на розвиток землеустрою та землепорядкування, зокрема: нормуванням та стандартизацією як встановлення єдиних правил (вимог, норм, стандартів) у сфері сталого управління земельними ресурсами та землекористуванням, у т.ч. землеустрою і землепорядкування; уніфікацією як усунення розбіжностей між національними нормами та стандартами у сфері охорони земель та землеустрою і землепорядкування у різних країнах; гармонізацією як приведення національних норм та стандартів у відповідність до існуючих міжнародних вимог; конвергенцією як узгоджене зближення національних, регіональних і глобальних норм, стандартів і системи сталого управління земельними ресурсами, для якого землеустрій та землепорядкування є основоположним механізмом та методом. Обґрунтовано, що реалізація інституцій та інститутів землеустрою і землепорядкування здійснюється через координаційну, перерозподільну, трансакційну та капіталізаційну функції щодо формування сталого (збалансованого) землекористування,

Перспективи подальших розвідок заключаються в дослідженні природи екологічних та економічних інтересів у рамках інституційного середовища землеустрою та землепорядкування, визначення їх логічної системної структурованості та аналізу суті явища, суміжного з інтересами рівня предметності — земельних потреб.

Література:

1. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Капінос Н.О. Наукова гіпотеза трактування землепорядкування як соціально-економічної інституції. Економіка та держава. 2021. № 5. С. 8—14.

2. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Капінос Н.О. Розвиток системи землевпорядкування на засадах новітньої інституціонально-поведінкової теорії. Економіка та держава. 2021. № 6. С. 27—33.

3. Третяк А.М., Третяк В.М., Курильців Р.М. Зонування земель та землевпорядний регламент як інструменти адміністрування землекористування ОТГ. Землевпорядний вісник. 2021. № 9. С. 12—17.

4. Третяк А.М., Третяк В.М., Трофименко П.І., Прядка Т.М., Трофименко Н.В. Стале (збалансоване) землекористування: понятійний базис та методологія інституціалізації. Агросвіт. 2021. № 24. С. 11—22.

5. Глобалізація. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0-%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96-%D1%8F>

6. Зось-Кіор М.В. Управління земельними ресурсами аграрного сектора економіки України в контексті глобалізації: дис.... д-ра екон. наук: 08.00.03. Запоріжжя, 2016. 530 с.

7. Сучасний словник іншомовних слів. Близько 20000 слів і словосполучень / упоряд. О.І. Скопенко, Т.В. Цимбалюк. Київ, Довіра, 2006. 789 с.

8. Головнин М. Банковские системы в переходных экономиках. Мировая экономика и международные отношения. 2003. № 2. С. 15—25.

9. Паньків З.П. Земельні ресурси: навч. посіб. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. 272 с.

10. Which countries are in ecological debt. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

11. Екологічний слід. URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/uk/4/44/Ecol_sled.jpg

12. Рогова О. Екологічний слід людини та людства. URL: <https://www.slideshare.net/oksanargvaja/ss-44777352>

13. Lin D., Hanscom L., Murthy A., Galli A., Evans M., Neill E., Mancini M.S., Martindill J., Medouar F-Z., Huang S., Wackernagel M. "Ecological Footprint Accounting for Countries: Updates and Results of the National Footprint Accounts, 2012—2018". Resources. 2018. 7 (3): 58. <https://doi.org/10.3390/resources7030058>

14. Третяк А.М. Землеустрій в Україні: теорія, методологія: монографія. Херсон: ОЛДІ-ПЛАЮС, 2013. 488 с.

15. Третяк А.М., Третяк Н.А. Сучасний землеустрій в Україні: поняття, сутність, тенденції розвитку. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2016. № 3. С. 3—11.

16. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Капінос Н.О. Розвиток системи землевпорядкування на засадах новітньої інституціонально-поведінкової теорії. Економіка та держава. № 6. 2021. С. 27—33.

17. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / Третяк А.М. та ін., за заг. ред. А.М. Третяка. Біла Церква: ТОВ "Білоцерківдрук", 2021. 227 с.

18. Третяк А.М., Третяк В.М., Ковалишин О.Ф. Земельно-кадастровий облік як інформаційна база управління земельними ресурсами та землекористуванням. Агросвіт. 2021. № 16. С. 3—11.

19. Територіально-просторове планування: базові засади теорії, методології, практики: монографія / А.М. Третяк та ін., за заг. ред. А.М. Третяка. Біла Церква: ТОВ "Білоцерківдрук", 2021. 142 с.

20. Третяк А.М., Третяк В.М. Теоретичні засади розвитку сучасної системи землекористування в Україні. Агросвіт. 2021. № 1—2. С. 3—11.

References:

1. Tretiak, A. Tretiak, V. Pryadka, T. and Kapinos, N. (2021), "Scientific hypothesis of interpretation of land planning as a socio economic institution", Economy and state, vol. 5, pp. 8—14.

2. Tretiak, A. Tretiak, V. Pryadka, T. and Kapinos, N. (2021), "Development of land management system on the basis of the latest institutional and behavioral theory", Economy and state, vol. 6, pp. 27—33.

3. Tretiak, A. and Tretiak, V. (2020), "Land zoning: legislative collapse and scientific fundamentals of planning the land use development by united territorial community", Agrosvit, vol. 23, pp. 3—9.

4. Tretiak, A., Tretiak, V., Trofimenko, P., Pryadka, T. and Trofimenko, N. (2021), "Sustainable (balanced) land use: conceptual basis and methodology of institutionalization", Agrosvit, vol. 23—24, pp. 10—17.

5. wikipedia (2022), "Globalization", available at: <https://en.wikipedia.org/wiki/Globalization> (Accessed 15 Jan 2022).

6. Zos-Kior, M. (2016), "Management of land resources of the agricultural sector of Ukraine's economy in the context of globalization", Ph.D. Thesis, Economy, Zaporizhzhia, Ukraine.

7. Skopenko, O. and Tsybalyuk, T. (2006), Suchasnyj slovnyk inshomovnykh sliv. Blyz'ko 20000 sliv i slovospoluchen' [Modern dictionary of foreign words. About 20,000 words and phrases], Dovira, Kyiv, Ukraine.

8. Golovnin, M. (2003), "Banking systems in transition economies", World Economy and International Relations, vol. 2, pp. 15—25.

9. Pankiv, Z (2008), Zemel'ni resursy [Land resources], Ed. center of LNU named after Ivan Franko, Lviv, Ukraine.

10. wikipedia (2022), "Which countries are in ecological debt", available at: <https://en.wikipedia.org/wiki/> (Accessed 15 Jan 2022).

11. wikipedia (2021), "Ecological footprint", available at: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/uk/4/44/Ecol_sled.jpg (Accessed 15 Jan 2022).

12. Rogova, O. (2015), "Ecological trace of man and humanity", available at: <https://www.slideshare.net/oksanargvaja/ss-44777352> (Accessed 15 Jan 2022).

13. Lin, D.; Hanscom, L. Murthy, A. Galli, A. Evans, M. Neill, E. Mancini, MS. Martindill, J. Medouar, F-Z. Huang, S. and Wackernagel, M. (2018), "Ecological Footprint Accounting for Countries: Updates and Results of the National Footprint Accounts, 2012—2018", Resources, vol. 7(3):58. <https://doi.org/10.3390/resources7030058>

14. Tretiak, A. (2013), Zemleustriy v Ukraini: teoriia, metodolohiia [Land organization in Ukraine: theory, methodology], OLDI-PLUS, Kherson, Ukraine.

15. Tretiak, A. and Tretiak, N. (2016), "Modern land organization in Ukraine: concept, essence, development trends", Land management, cadastre and land monitoring, vol. 3, pp. 3—11, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zemleustriy_2016_3_3 (Accessed 15 Jan 2022).

16. Tretiak, A. Tretiak, V. Pryadka, T. and Kapinos, N. (2021), "Development of land planning system on the basis of the latest institutional and behavioral theory", Economy and state, vol. 36, pp. 27—33.

17. Tretiak, A. Tretiak, V.M. Kuriltsev, R.M. Pryadka, T.M. Tretiak, N.A. (2021), Upravlinnia zemel'nykh resursamy ta zemlekorystuvanniam: bazovi zasady teorii, instyutyzatsii, praktyky [Management of land resources and land use: basic principles of theory, institutionalization, practice], Belotserkivdruk LLC, Bila Tserkva, Ukraine.

18. Tretiak, A. Tretiak, V. and Kovalishin, O. (2021), "Land cadastral accounting as an information base for land resources management and land use", Agrosvit, vol. 316, pp. 3—11.

19. Tretiak, A.M. and Tretiak, V.M. (2021), Terytorial'no-prostorove planuvannia: bazovi zasady teorii, metodolohii, praktyky [Territorial-spatial planning: basic principles of theory, methodology, practice], Belotserkivdruk LLC, Bila Tserkva, Ukraine.

20. Tretiak, A. and Tretiak, V. (2021), "Theoretical basis of a modern land use system development in Ukraine", Agrosvit, vol. 1—2, pp. 3—11.

Стаття надійшла до редакції 18.01.2022 р.